

DIONISIE LINȚIA (1880-1952)

Andrei Kiss

Cine a fost Dionisie Linția, ne întrebăm adesea, cunoscând regretabila situație a necu-noașterii și a neelucidării, în mod corespun-zător, a vieții și operei sale. Drumul vieții lui Dionisie Linția a fost plin de greutate și încer-cări, un drum anevoios de la tânărul pasionat în observarea naturii și colectarea păsărilor, auto-didact, până la bătrânul savant în ornitologie, recunoscut, atât în țară, ca și peste hotare. Îmbinările și împotrivirile momentelor plăcute și neplăcute din viața lui au fost echilibrate întotdeauna de personalitatea sa puternică și consacrată. Cine este acest om, care a învins timpul, care prin opera sa a înscris pagini însemnate în cartea culturii și științei naționale?

În “Gramatica Românească” a lui Constantin Diaconovici Loga, apă-rută la Buda în 1822, după pagina 208 se găsește o anexă, intitulată “Însem-narea dd.prenumerai”, cu numele celor care au sprijinit materialicește cartea, făcând posibilă editarea ei. Aici este amintită, printre altele, și evidența învățătorilor din “Directoratul Caransebeșului”. Între aceștia figurează, în satul “Socolariu d.Dionisie Lința” iar în satul “Ciuchici d.Filip Lința”, fratele acestuia. Dionisie Lința a fost străbunicul ornitologului bănățean Dionisie Linția, iar Filip Lința a fost străbunicul avocatului Dr.Liviu Linția din Timișoara, fostul decan al baroului avocaților din Caraș. Atât Dionisie senior, cât și Filip au fost absolvenții Preparandiei, școala pedagogică confesională, din Arad, unde au fost elevii lui C.D.Loga.

Copilul lui Dionisie Linția, Traian Linția, s-a născut la 2.04.1852 în satul Socolari, comuna Ciclova Română, județul Caras-Severin. A decedat la 22.06.1928 în comuna Cacova, azi Grădinari, din același județ. El a fost tatăl lui Valer Linția, inginer silvic, cu studii la Selmecbánya (azi în Slovacia), fost inspector general silvic la Timișoara și a lui Dionisie Linția, profesor secundar, ornitolog.

Traian Linția a urmat Școala primară în comuna Socolari, apoi Gimnaziul de la Oravița (patru clase) și pe urmă Institutul Pedagogic de Stat din Deva. A funcționat întâi ca învățător în orașul Biserica Albă (azi în Serbia), iar după 7 ani, la 19.03.1876 a fost ales învățător la Școala Confesională din Cacova. Pentru activitatea sa profesională a fost elogiât deseori în presa vremii ("Luminătorul" din Timișoara, Nr.55/1886, "Calendarul Poporului Român", ș.a.). A fost vicepreședinte, apoi președinte a Reuniunii Învățătorilor Români de la școlile greco catolice din Dieceza Caransebeșului. A fost aniversat la împlinirea a 25 ani de activitate dascălească (vezi ziarul "Controla" din Timișoara, Nr.45/1901 și "Foaia Diecezană", publicație oficială a Episcopiei din Caransebeș, Nr.24/1901). A condus corul din Cacova între anii 1885-1897 și apoi, din nou, între anii 1904-1924. Sub conducerea sa, corul a câștigat un renume, fiind considerat cel mai bun cor din Banat și Transilvania, fiind premiat la mai multe concursuri, la Timișoara, la București, etc.

Fiul cel mic al învățătorului Traian Linția, Dionisie Linția, s-a născut la 13.08.1880, în comuna Cacova. Școala primară a absolvit-o în satul natal. Gimnaziul la Biserica Albă (azi în Serbia) ca apoi să vină la Timișoara, unde termină Școala Pedagogică de Învățători (1902). Aici urmărește păsările din parcurile învecinate, din Pădurea Verde și din alte locuri, notând într-un jurnal pe cele observate. Faptul că a fost lăsat să participe, o singură dată, la realizarea unui preparat i-a trezit ambiția de a efectua împăieri de animale. De la un coleg mai mare de școală, mai târziu camarad de vânatoare, a însușit metodele taxidermiei. Pentru acest lucru amănetază viara sa și cutia, iar cu banii obținuți procură instrumentarul strict necesar. Sprijinit de pasiunea sa pentru ornitologie, de acuitatea observației, talentul plastic și perseverență, l-au făcut ca în scurt timp să poată arăta publicului câteva dintre lucrările executate de el.

După obținerea diplomei, continuând tradiția familială, devine învățător de Stat, practicând meseria la Moldova Nouă, Oravița, Beceiu Turcesc (azi în Serbia). La Moldova Nouă, pe întinsele Domenii Bănățene împădurite ale Societății Reșița, își dedică timpul liber, în totalitate, pentru exploatarea obiectivelor ornitologice. Pune bazele colecției sale de ouă și de păsări. Descoperă cuibul huhurezului mare (*Strix uralensis*) într-o scorbură al unei crengi mai mari rupte, de pe un copac înalt, care era să-l coste viața,

deoarece femela l-a atacat în timp ce vizita cuibul. Își cumpără prima lucrare ornitologică, Arnold: Die Vögel Europas (Păsările Europei), din care și-a însușit primele noțiuni de specialitate.

Activitatea sa de vânzător, colecționar, preparator și cercetător al lumii păsărilor a fost cunoscut și apreciat de către cei localnici. Despre preocupările sale a aflat și Ing.Ludovic Förster, guvernatorul general al Domeniilor, fost coleg de facultate cu Dr. Julius Madarász, în aceea perioadă directorul și custodele științific al Secției de Ornitologie a Muzeului Național Ungar, Budapesta. Șeful pădurilor, cu ocazia unei călătorii în interes de serviciu în Clisura Dunării, l-a vizitat din curiozitate, la Moldova Nouă, pe tânărul și pasionatul învățător. A rămas plăcut surprins de cele văzute, întorcându-se mulțumit la reședința sa din Oravița. Profitând de ocazia unei călătorii de serviciu la Budapesta, povestește prietenului său despre descoperirea sa și-l îndeamnă să intre în corespondență cu Linția. Între timp Linția este mutat la Oravița. Aici primește prima scrisoare de la Dr. J. Madarász în care este rugat să colecteze păsări pentru Muzeul Național Ungar.

În septembrie sosește la Timișoara, Dr.Géza Horváth, directorul Secției de Zoologie a Muzeului Național Ungar, pentru a verifica în muzeul Societății de Științele Naturii din Timișoara (Délmagyarországi Természettudományi Társulat, 1873-1918), noile piese colectate și modul lor de mănuiere. Cu acest prilej, au fost invitați la ședința Federației Muzeelor și a Bibliotecilor, din 6.12.1903, Dr. Lajos Tőkés secretarul Societății și Ede Themák, custodele muzeului. În 24.09.1903, la propunerea lui Dr. L. Tőkés, Linția este ales în rândul membrilor Societății de Științele Naturii din Timișoara. Apare prima sa lucrare științifică în Caietele de Științele Naturii, (Természettudományi Füzetek, T.XXVII/4, p.177), revista Societății, despre “Biologia potârnichii de stâncă (*Caccabis saxatilis* Mayer) din sudul Banatului”. Pe lângă elucidarea sistematicii și descrierii morfologice a acestei specii rare, publică date referitoare la răspândirea ei în Cazanele Dunării, cât și date despre comportamentul ei (“Glasul acesteia este un cotcodăcit puternic și care se aude la mari distanțe, asemănător denumirii sale de gen, *caccabis*, sunând aproximativ *ciatighit*, urmat de cele mai multe ori de un sunet lin, puțin vibrant”, etc). Donează muzeului Societății un cocoș de potârniche de stâncă, preparat de el, precum și o vitrină cu 200 de ouă și cuiburi, aparținând la 80 specii de păsări, toate colectate din sudul Banatului. Începând de atunci viața lui devine inseparabilă de preocupările muzeologice bănățene, iar întregul său efort de observator al naturii, colecționar și preparator autodidact câștigă valențe și perspective științifice.

La 14.12.1903 sosește a doua scrisoare a Dr-lui J.Madarász, împreună cu un exemplar dedicat al cărții sale recent apărute (J.Madarász: Die Vogel Ungarns, Budapest, 1899-1903), Păsările Ungariei, drept recompensă pentru

realizările de până atunci. Totodată, intervenind pe lângă Ministerul Învățământului, îl invită pe “tânărul și promițătorul ornitolog” la Budapesta, la un curs de specializare de câteva săptămâni, ca să-și îmbogățească cunoștințele de taxidermie și de sistematica păsărilor. Așadar, la 4.01.1904, pleacă pentru prima dată la Budapesta, unde își petrece diminețile la Laboratorul de Dermoplastie făcând cunoștință cu muzeotehnile moderne, a dermoplastiei, a conservării și aranjării colecțiilor și expozițiilor muzeale. În după amiezile vizitează vestita Colecție Ornitologică, învățând sistematica, variațiile de penaj, etc., sub îndrumarea lui Dr. J.Madarász. Execută lucrări interesante. Se întâlnește cu colegii de breaslă, cu care era în corespondență (Jakab Schenk, Titusz Csörgey, ș.a). Devine observatorul permanent al Centralei Regală Ornitologică Ungară.

Se întoarce acasă, “în Banatul Mic”, plin de entuziasm și de ambiție, bogat în cunoștințe noi și experiență pe tărâmul ornitologiei. Pe baza celor văzute la Muzeul Național și a literaturii de specialitate studiată, începe realizarea unor biogrupuri. În scurt timp și la Timișoara este observată pregătirea și priceperea sa în specialitate. Apare a doua sa lucrare științifică, în Caietele de Științele Naturii, despre “Biologia și cuibăritul huhurezului mare în sudul Banatului”. La intervenția Societății, este însărcinat din partea Federației Muzeelor și Bibliotecilor, ca în schimbul unei subvenții anuale financiare de stat, în valoare de 500 coroane, să colecteze material ornitologic reprezentativ pentru Banat, ceea ce a îndeplinit până la izbucnirea primul război mondial. Aceste subvenții i-au servit pentru îmbogățirea cunoștințelor profesionale, a colecției Societății, cât și personale, oferindu-i posibilitatea de a călători în diferite locuri, în scopul cercetării ornitofaunei.

În raportul său de sfârșit de an (1904) Dr.L.Tőkés, secretarul Societății, prezentând Muzeul de Științele Naturii, în mod excepțional a făcut referiri la cele 29 de păsări împăiate și cele 4 cranii preparate de Linția, amintind totodată, cu deosebită satisfacție, că (Linția) “a colectat cele mai de seamă păsări ale Banatului, și le-a prezentat într-o formă împăiată artistică. Priveliștea acestei colecții ne oferă într-adevăr o satisfacție și într-un mod pregnant dovedește înaintarea în domeniul dermoplastiei. Fiecare pasăre parcă trăiește, fiind reprezentată ca într-un documentar viu; nu umplute cu talaj și cîlți, ca în trecut, ci cu precizia unui sculptor și talentul unui artist consacrat, pe un corp de lemn modelat, este fixată cu exactitate pielea în prealabil umezită; astfel ținuta corpului, privirea, poziția gâtului, aripii sunt redată în mod natural și foarte expresiv”. Cu această apreciere în fața “ornitologului de seamă al casei”, descoperit și proovât de Societatea de științele Naturii din Timișoara, toate ușile se deschid.

În anul următor, prin relații familiare, a petrecut vacanța de vară la București. Acolo a făcut cunoștință cu Dr.Grigore Antipa, directorul general

al Pescăriilor Statului și directorul Muzeului, care a asigurat, că va da permisiunea pentru o eventuală excursie în Dobrogea română, respectiv în Delta Dunării. Tot atunci l-a cunoscut și Ritter Robert von Dombrowsky, eveniment determinant pe tot parcursul vieții sale, care sub îndrumarea lui Dr. Gr. Antipa, a condus "Atelierul de dermoplastie și muzeologie didactică Dobrudscha". Dr. Gr. Antipa, inițiatorul dioramelor în prezentarea muzeologică românească, și specialistul său în ornitologie, R.R.v.Dombrowsky, au apreciat foarte mult activitatea și priceperea lui Linția, care de asemenea prezenta animalele în biogrupuri, înconjurate de elemente (plante, ape, stânci, etc.) mediului lor natural de viață. Reîntorcându-se la Oravița a început să studieze lucrarea lui Dr. György Almásy (Aquila, 1898) "Incursiune ornitologică în Dobrogea română". A apărut prima sa lucrare în Aquila, anuarul Institutului Ornitologic Ungar, revistă de specialitate de circulație internațională. La sfârșit de an (1905) a predat 12 preparate noi de păsări și ouă muzeului Societății, a terminat etichetarea pieselor și a vitrinelor expoziționale. În urma unui inventar, efectuat și cu colaborarea lui Linția, numărul pieselor era 7331 bucăți, iar muzeul a fost vizitat de 1281 de persoane.

La 20.01.1906 s-a născut fika sa, Lucreția, la Oravița. A fost mutat la Beceiu Turcesc (azi în Serbia) pe post de învățător. Pe tărâmul ornitologiei își continuă observațiile și colectările în sudul Banatului. Își petrece vacanțele mai ales în zona "Dunării de Jos", Cazanele Dunării, de la Pancevo până la Orșova. Având în vedere bogata colecție dată muzeului Societății, îndelungata sa experiență în domeniul cercetării și colectării animalelor, precum și faptul că prin lucrările sale de specialitate a dovedit cu succes pregătirea sa temeinică, Societatea pornește demersurile pentru mutarea lui Linția la Timișoara, pe un post oarecare la Inspectoratul Școlar Comitar Timiș-Torontal.

În anul următor (1907), călătorind cu vaporul pe Dunăre, spre Orșova, în apropierea portului Drencova le-a sesizat călătorilor un vultur negru (*Aegypius monachus*). Un domn, care cunoștea această pasăre, a devenit foarte curios, privind persoana acestui tânăr în haine de turist, s-a dus la Linția și s-a prezentat în următorul mod: Hugo Weigold, student rer.nat. din Leipzig. Era de fapt ornitologul deja cunoscut, mai târziu urmașul Dr-lui Götke, directorul Observatorului de păsări din Helgoland (Germania), iar apoi directorul Muzeului de Științele Naturii din Hanovra (Germania), care efectua prima sa călătorie de studiu în Banat. Cu acest epizod începe prietenia lor de o viață, extrem de benefică și hotărâtoare în dezvoltarea cunoștințelor de specialitate, dar și a celor organizatorice, pentru Linția. Amândoi au fost oameni de muzeu, pasionați naturaliști și vânători, doar că Linția prefera păsările, iar Weigold trofeele mamiferelor mari. În vasta lor corespondență se consultă reciproc despre problemele de specialitate, cum ar fi organizarea stațiunilor de observare (după modelele germane consacrate de

la Helgoland și Rositten); procurarea și folosirea adecvată a tehnicilor noi în dermoplastie (corpuri artificiale din turbă, folosirea ochiurilor de sticlă, ș.a.); muzeotehnică (confecționarea biogrupurilor și dioramelor); organizarea unui muzeu public, organizarea, dotarea și întocmirea științifică a unei colecții de animale; conservarea colecțiilor cu substanțe clasice și cu cele recent apărute; ce cărți noi de specialitate au mai apărut; specii rare, insuficient cercetate, care ar merita mai multă atenție, etc.

Dând satisfacție misiunii de colectare, a îmbogățit muzeul Societății cu 25 de preparate, păsări și mamifere. La 30.11.1907 s-a născut fiul lui, Dionisie, la Moldova Nouă.

Anul următor (1908) a adus împliniri profesionale mult așteptate. La 5.05 a pornit cu vaporul spre Delta Dunării, pentru prima dată. S-a oprit la Brăila pentru formalități unde a fost reținut timp de o săptămână, autoritățile române ne fiind prietenoase cu cetățenii străini. După lămurirea situației, la 12.05, a vizitat Balta Brăilei și a observat 69 specii de păsări. A mers pe jos zilnic câte 30 de km, deoarece timpul afectat ecursiei a devenit extrem de scurt. Despre cele constatate a făcut însemnări în jurnalul său. De aici drumul său a continuat la Tulcea, 22.05, la Sulina, 24.05, Constanța, de unde cu trenul mai departe la Cernavodă. De aici a luat vaporul "Elisabeta" spre casă. În această expediție a remarcat existența a 328 specii de păsări în Delta din care a reușit să colecteze 30 de specii și ponta (ouăle) de la 7 specii. Observațiile, "Excursia mea de studii ornitologice în Dobrogea", le-a publicat în Aquila (An.XVI, Nr.1-4, p.156-178), bilingv, lucrare care se încheie cu Lista Sistematică a Păsărilor României și denumirile populare ale acestora. Această lucrare a fost prima despre păsările din România publicată în străinătate.

Între timp relațiile sale cu Muzeul Național Ungar și cu Centrala Ornitologică Ungară, respectiv cu conducătorii acestora, directorii Dr.G.Horváth și Ottó Herman, ornitolog de talie europeană, s-au adâncit. În urma cercetărilor el trimitea mereu dări de seamă despre munca sa, lista păsărilor observate, evenimente constatate pe teren, precum și materiale, de regulă păsări împăiate, piei de păsări, conținuturi stomacale, preparate osteologice, ș.a., ceea ce a avut ca urmare transferarea lui pe un post de scriptolog la Inspectoratul Școlar din Timișoara. De la această dată devine un mambro activ în viața Societății.

În 1909 a fost numit temporar custodele Muzeului de Științele Naturii. Și-a luat în serios sarcina și s-a apucat să ordoneze piesele înghesuite în cele două încăperi din Str.Lonovics Nr.8, într-un edificiu construit în 1888 (azi Biblioteca Academiei Române. Denumiri ulterioare ale străzii după 1947: Truman, 1948: Voltaire, 1964 Rodnei, 1998 Episcop Augustin Pacha). Pentru a câștiga spațiu de depozitare și expozițional, Inspectoratul Muzeelor

și Bibliotecilor decide ca exemplarele în dublură să fie cedate Muzeului din Vârșeț (azi în Serbia), astfel punându-se baza Secției de Științele Naturii de acolo. Numeroase piese, reprezentând păsări rare, împăiate de Linția, se păstrează și astăzi, în stare de conservare excelentă. Într-o ședință el a propus, ca prin intermediul ziarelor locale să se solicite donații de animale, ce urmau a fi praparate, în vederea îmbogățirii, și pe această cale, a Muzeului. La sfârșitul anului a fost delegat să reprezinte Societatea la cursurile de răspândire a științelor, organizate de către Muzeul Național Ungar.

În primăvara anului 1910 a reușit să meargă timp de șase săptămâni la Budapesta, fiind găzduit de Secția de Zoologie a muzeului. Aici a lucrat cu diferiți specialiști. Directorul Pădurilor, Ing. Gusztáv Ertl, prin intermediul Inspectoratului Muzeelor și Bibliotecilor, donează muzeului Societății 100 de ponte de păsări, din vestita sa colecție de cuiburi și ouă, pe care Linția a împachetat și a luat cu el la Timișoara. La 11.04 i s-a încredințat custodia muzeului Societății. După o selecție riguroasă, din punct de vedere științific și estetic, Linția a propus ca o parte a pieselor selectate să fie cedate Institutului Orbilor din Timișoara, precum și la alte școli, ca material didactic. În procesul verbal de sfârșit de an, comisia de verificare a muzeului a menționat: “îngrijirea și manipularea obiectelor de muzeu a fost exemplară”.

Cu prilejul realegerii sale în funcția de custodele muzeului, pe anii 1911-1913, Linția a ținut un discurs depre colecția de ouă, făcând publice informațiile științifice deosebite privind pontele aduse de către el, de la Budapesta. În această perioadă Muzeul de Științele Naturii s-a dezvoltat vertiginos. Deținea o frumoasă colecție de păsări, o colecție de mii de exemplare de fluturi, o colecție însemnată dendrologică, etc. Dezinsecția, etichetarea, curățirea și aranjarea materialului au fost principalele sale preocupări. Concomitent a aprovizionat cu materiale ornitologice și multe alte muzee și colecții private, atât din țară cât și din străinătate, până la începutul războiului.

În primăvara anului 1912 a călăuzit pe zoologul german Dr. H. Weigold într-o expediție de studii, cercetări și colectări în Balcani. Primul obiectiv a fost Serbia, zona Dunării de Jos, unde au staționat timp de șase săptămâni. Țelul propus nu s-a putut realiza din cauza stării de război. Tot materialul colectat a fost preparat de către Linția. Totuși, pentru a onora colegul, a scris o vastă lucrare: “Materiale pentru avifauna Serbiei” pe care vroia să publice în Aquila. Din cauza opoziției culegătorilor tipografici, articolul în cauză a văzut lumina tiparului doar în 1916. Nici comentariile lui Linția nu au fost acceptate. A reușit, în schimb, să participe la Congresul Internațional de Ornitologie la Seghedin (Ungaria).

Datorită bunului său renume, primăvara anului 1913 a fost solicitat să fie călăuza naturalistului oolog englez Dr. E.S. Steward, din Harrogate. El a venit în deșertul nisipos al Deliblatei, în Banatul Sârbesc, o altă regiune mai puțin studiată din punct de vedere ornitologic, precum și în Cazanele Dunării, cu scopul de a colecta ouăle păsărilor rare. După această excursie Linția a pornit într-o altă excursie, de studii și colectări, în Delta Dunării, unde a staționat o lună și jumătate, din 14.04. până la sfârșitul lunii mai. Fiind un adept al curenților zoologiei moderne, prin aceste expediții, el a urmărit o dezvoltare armonioasă a colecțiilor și a muzeului, încercând să salveze tot ce era valoros pe tărâmul zoologic din zonele afectate de civilizație. Revenind la Timișoara a realizat muzeului un biogrup al stârcilor de noapte (*Nycticorax nycticorax*), al vântureilor de seară (*Falco vespertinus*), precum și alte piese împăiate: cufundar mic (*Gavia stellata*), corcodel mare (*Podiceps cristatus*), fazan de Mongolia, pisică sălbatică, vulpe, hârciog, etc. A fost reales în funcția de custode al muzeului pe anii 1914-1916.

În această perioadă donațiile și ajutoarele bănești s-au rărit. Totuși Linția a întocmit comunicări în scris despre observațiile și colectările efectuate, activități care au încetat după izbucnirea primului război mondial. Chiar în timp ce lucra la Noul Nomenclator Sistematic al Colecției de Fluturi, a primit înștiințarea de mobilizare. Ulterior, fiind scutit de serviciul militar, custodele muzeului se ocupa de dezinsecții, în lipsa sulfurii de carbon, cu naftalină, cu umplerea preparatelor lichide, aranjarea colecției de fluturi. În ciuda tuturor inconvenientelor, muzeul timișorean are un renume. În plin război este vizitat de numeroși oameni de știință din străinătate, care au vorbit elogios despre așezarea educativ-didactică a pieselor preparate. În anul 1916 muzeul societății se îmbogățește doar cu 7 exemplare. Toate activitățile de teren au încetat până în anul 1919. Acești ani lungi de război au fost fără rezultate pentru majoritatea oamenilor de știință naturaliști.

În 1917, sub coordonarea lui Linția, s-a început inventarierea amănunțită a colecțiilor în vederea depozitării la locuri sigure. Cele planificate, cu privire la construirea Palatului Culturii, unde era să fie și noul lăcaș al muzeului, nu s-a mai putut dăndi. Societatea a cerut Consiliului Orășenesc aprobarea unui spațiu corespunzător colecțiilor. În aceeași perioadă Societatea de Istorie și Arheologie, cu care naturaliștii au împărțit spațiile din Str. Lonovics Nr. 8, și care avea aceași probleme apăsătoare ale spațiului restrâns muzeal, s-a adresat Direcției Muzeelor și Bibliotecilor. Ideea celor de la centru a fost, că muzeul timișorean s-ar putea organiza în Castelul Huniade, care la aceea dată a fost cazarmă militară. Nu s-a reușit obținerea aprobărilor de rigoare.

La data de 11.03.1918 Linția raportează prepararea unui codalb (*Haliaeetus albicilla*), împușcat la Sânnandrei, a doi pui de acvilă de câmp

(*Aquila heliaca*), uliul păsărilor (*Accipiter nisus*), herete vânat (*Circus cyaneus*), huhurez mic (*Strix aluco*), câte un exemplar, și 2 exemplare de sfrâncioc mare (*Lanius excubitor*) în grupaj biologic. La 2.07. Dr. G. Horváth vizitează din nou muzeul Societății și în ciuda condițiilor sărăcicioase, se arată mulțumit. Anchetatorii muzeului, la sfârșit de an au remarcat în procesul verbal: "...cât ne-a permis întunericul să vedem (în muzeu) am găsit totul în ordine"

După încheierea păcii s-a stabilit o nouă ordine în lume și în Europa sud-estică. În comsecință și viața lui Linția a intrat într-o epocă nouă. Ca român înăscut dorea să fie mai folositor în noua sa patrie, revenind la catedră după completarea calificării. A fost numit profesor de științele naturii la Centrul de Recalificare a Profesorilor din Timișoara (1919). La 20.08.1920, primește adresa Nr. 24567/920 a Ministerului Instrucțiunii și al Cultelor, Secretariatul General Cluj, Inspectoratul Muzeelor: "Domnule Profesor, Inspectoratul Muzeelor din Transilvania, la înțelegere cu D-l Secretar General are onoarea a Vă delega ca director al Muzeului Bănățean din Timișoara. Cu scopul ca Muzeul Bănățean să devină un focar de cultură pentru toate naționalitățile din Banat. Vă rugăm, ca împreună și în bună înțelegere cu d-l secretar Dr. Ștefan Berkeszi să faceți înscricții românești, prima oară în general, apoi în special la fiecare obiect; în al doilea rând să se facă și în limbile maghiară și germană. Vă încredințăm cu traducerea regulamentului Societății istorice și arheologice bănățene, cu conducerea publicului românesc prin muzeu și a duce corespondență cu autoritățile române. Pentru al aperiina speselor înscricțiilor să Vă adresați d-lui Primar al orașului. Serviciile pe care le așteaptă Inspectoratul de la D-vs sunt însemnate pentru desvoltarea și propășirea culturii naționale". Această însărcinare a însemnat un volum uriaș de muncă, dar bătrânul și experimentatul ornitolog reușește să le facă pe toate cele cerute. Așadar la 31.01.1922 i s-a prelungit mandatul directoral, funcție pe care a exercitat-o până în 1924.

În're timp se află printre inițiatorii înființării Societății de vânătoare "Hubertus" (1920) al cărui președinte activ a devenit în 1924, când s-a schimbat și denumirea în "Timișoreana-Hubertus" (secretarul a fost asistentul lui Linția, ornitologul Emil Nadra). A reluat contactele cu prietenii din străinătate și a întreprins o excursie comună cu Dr. H. Weigold în Dobrogea și în Delta Dunării (1921), unde au colectat și au discutat posibilitatea înființării a unei stațiuni ornitologice. La sfârșitul acestui an a primit Diploma de membru corespondent al Institutului Ornitologic Ungar.

Delta Dunării, paradisul păsărilor, a fost o mare atracție pe tot parcursul vieții lui Linția. În primăvara anului 1923 a început o nouă călătorie de studii și colectări în Dobrogea, de această dată în partea nordică a Deltei Dunării. În vara anului 1925 a revenit, staționând în Deltă timp de șase

săptămâni, fiind însoțitorul unei delegații turistice cehă, oaspeții guvernului român. Fiind o perioadă în București, a luat contact cu profesorul Andrei Popovici-Bâznoșanu, fondator al învățământului zoologic modern la Universitatea din București, întemeietorul Stațiunii zoologice-Cumpătul de la Sinaia (1922), părintele ecologiei terestre românești, animatorul mișcării naturiste din țara noastră, președintele Societății Naturaliștilor din România (S.N.R.), de la înființarea ei (1899) până în 1947. Atunci a devenit membru al S.N.R., angajându-se să trimită rapoarte despre observațiile sale de pe teren. Societatea, la vremea aceea, se confunda cu numele președintelui, deoarece cei 300 de membrii îi acordau credit nelimitat profesorului Bâznoșanu, în toate acțiunile puse în slujba cunoașterii valorilor faunistice, floristice, mineralogice și ridicării la un nivel superior de pregătire a naturaliștilor.

Toamna, la 23.09. a fost detașat, pentru anul școlar curent, la Școala medie de băieți din Timișoara. În perioada 3-12 octombrie a participat la Expoziția de Vânătoare din Arad, unde pentru "păsările vâdate și artistic împăiate" a obținut Diploma de Onoare. La Expoziția de animale de prăsilă și produsele lor, din București, pentru păsările împăiate, prezentate la Pavilionul de vânătoare, a obținut Medalia de Aur. În trecerile sale prin București, cu ocazia participării sale la ședințele Consiliului Uniunii Vânătorilor, al cărui membru era, de fiecare dată a găsit posibilitatea de a vizita "președintele" în Laboratorul de Zoologie al Universității, unde se afla și sediul S.N.R.

În primăvara anului 1926 a vizitat din nou Delta Dunării în compania oologului maior W.M.Congreve din Hafod (Anglia). Această călătorie a fost de scurtă durată din cauza unei explozii la șeava armei sale. Fiind nevoit, Linția se înapoiează la Timișoara, cu o rană gravă la braț.

După o perioadă de convalescență, a luat parte la al X-lea Congres Internațional de la Budapesta (09.1927). Acolo a avut ocazia să-l cunoască personal pe ornitologii celebri din diferite țări, unii partenerii lui de corespondență. Dintre aceștia amintim pe Lord Ch. Rotchild, Glasgow, Dr. E. Hartert. Dr. E. Strasemann, Berlin, Dr. E. Limberg, Stockholm Dr. I. Buresch, Sofia, Dr. A. Jacobi. Dr. H. Hildenbrand, Dr. P. Tratz, Salzburg, Dr. E. Mayer, Berlin, O. Reiser, Wien, R. Natvig, Oslo, P. Suschin, Leningrad Dr. Domaniewski, C. Linder, Nürnberg și pe mulți alții, pe lângă ornitologii maghiari, Dr. J. Madarász, Dr. S. Lovassy, O. Herman, T. Csörgey, J. Schenk, Dr. K. Lambrecht, Ș. Buda, Dr. J. Nagy, Dr. M. Vasvári, Dr. J. Greschik, L. Dobay, ș.a., cu care se cunoștea dinainte.

Din partea statului Români au fost delegați 10 specialiști, printre care și Dionisie Linția, care de această dată a călătorit cu prof.univ. Dr. A. Popovici-Bâznoșanu din București și cu Dr. Ion Borcea din Iași, care i-au

încredințat o misiune specială în vederea elaborării unor materiale pentru Congresul Naturaliștilor, în pregătire.

Evenimentul major al anului următor a fost Primul Congres al Naturaliștilor din România, care a avut loc la Cluj, în perioada vacanței de Paște, 18-21.04.1928. Printre cei 230 de participanți, Linția a figurat pe listă la poziția 109, cu două lucrări: Proiect pentru stabilizarea nomenclaturei ornitologice române (“...care, de și ocupându-mă de el de aproape 30 de ani, neterminat încă pe deplin, avea menirea să pună baza cercetărilor și lucrărilor definitive spre întregirea și completarea lor..”) și Problema înființării unei Stațiuni Ornitologice Române (“care avea menirea de a pregăti calea înființării... primei instituțiuni ornitologice a Statului Român”). În cuvântul de deschidere A.Popovici-Bâznoșanua, printre altele, a amintit că “în Banat s-a înființat în 1873 o societate de naturaliști, care la 1913 măsura 264 membri, avea un muzeu și o publicație proprie ce a apărut de la 1875 până în 1918, colecțiile ei se găsesc plasate în subsolul Muzeului Bănățean” informații obținute de la Linția.

În a doua zi de ședințe, 19.04. Linția susține prima sa comunicare. Înțelegând rostul major al Congresului și dându-și seama de derută a biologiei românești, a spus: ”Să ne concentrăm așadar cu toții, din toate regiunile țării, fără deosebire de limbă, de rang și de naționalitate și să ne dăm mîna pentru progresarea culturii și științei în noua noastră patrie, de la a cărei cultură și bună stare, depinde fericirea noastră și să colaborăm mîna în mîna fiștecarele după calitățile sale.” În aura unei lumi noi, care afirma existența noastră de Stat de cultură și civilizație (cuvintele președintelui Congresului Emil Racoviță, președinte al Academiei Române), Linția a primit aripile de avânt cu care și-a înscris ulterior numele de adevărat părinte al ornitologiei românești. Continua cu angajamentul hotărât de a îndeplini propunerile sale; “Subsemnatul pătruns de acest interes comun, îmi permit de a mă folosi de acest prilej binevenit și a contribui asemenea cu o cărămidă la ridicarea bazei monumentului Științei zoologice, care a rămas abandonată în unele privințe față de țările din apus.” Privind înființarea unei Stațiuni Ornitologice, Linția era plin de curaj, de etichete, de revoltă, de responsabilitate, de dragoste pentru natura patriei, aducând argumente întemeiate pentru susținerea tezei sale. Printre altele spunea: “În defavorul nostru am fost lăsați totdeauna ca să ne studieze bogățiile naturale sau să ni-le exploateze oamenii din țările cele mai îndepărtate, prezentîndu-ne ca indiferenți și incapabili pentru această ramură a științei. Acești zoologi străini au fost lăsați în libera voe a lor să facă ce le plăcea, fără ca să li-se fi făcut cel mai mic control și fără nici o recompensă pentru o instituțiune științifică a noastră... noi stăm cu mâinile încrucișate și privim indiferenți dispariția atâtor monumente prețioase. În felul acesta vom ajunge nu peste mult timp, să vedem

Babițe (pelicani), Egrete, Lebede, Vulturi, Călifari și câte altele numai ca mumii prin muzeu.” Mai târziu justifică: “interesul pentru înființarea unei Stațiuni Ornitologice în jurul căreia să se grupeze toate forțele mai tinere, ce au început să se ivească după războiul mondial, pe câmpul de activitate al domeniului științei ornitologice și a proceda la o acțiune bine organizată și coordonată intereselor noastre naționale”.

La data Congresului, faptic, nu erau “forțe tinere”, singurul ornitolog, al Satului, era Dionisie Linția (“Dar am regretat, că mă găseam acolo aproape singur ca specialist în această materie... afară de Dl. R. Călinescu nu îmi amintesc să fi observat sau întâlnit pe altul”). A. Spiess, directorul Vânătorilor Regale, și maior C. Rosetti-Bălănescu au publicat înaintea Congresului, articole de interes cinegetic, prezentând aspecte și din lumea vânatului înaripat. Cei doi au uneltit să înființeze, în 1932, Centrala Ornitologică, la Sibiu, făcând multă reclamă acestei inițiative în paginile Revistei Vânătorilor, spre dezamăgirea lui Linția (“Nu am intenția de a bagateliza serviciile unui post de observații ornitologice la Sibiu, dar pentru conducerea unei “Centrale Ornitologice” cu multiple ramificații și studii științifice, să mi se scuze sinceritatea, să cere O PROFUNDĂ PREGĂTIRE ACADEMICĂ, ceea ce la conducerea “Centralei” din Sibiu, după cum știu, nu este cazul”).

Generațiile noi de ornitologi, în persoana lui S. Pașcovschi, I. Cătușneanu, R. Călinescu, W. Klemm, Șt. Kohl, Em. Nadra, ș.a. au început activitatea lor științifică, s-au ridicat după Congresul din 1928 dar numai după ce au cunoscut activitatea lui Linția, au luat cunoștință cu colecțiile și cercetările sale. La încheierea lucrărilor Linția se dovedește, încă odată, membru devotat al S.N.R. În sala Varga, la 21.04., toastează pentru Societate și președintele ei, care “m-a animat și încurajat a mă ocupa de problema aceasta, asigurându-mă de tot concursul D-sale”.

Pentru rezolvarea problemelor, dezideratelor și proiectelor, aduse în discuție la Congres, și de către Linția, la 31.05.1928 a fost constituită o comisie de personalități și oameni de știință ai Instituțiilor (Statului), în persoana d-lor E. Racovitză, președintele Academiei și al comisiei, N. Ottescu, secretar general al Min. Agric. și Dom. prof. univ. A. Popovici-Bâznoșanu, președintele S.N.R, prof. univ. Al. Borza, director la Comisiunea Monumentelor Naturii, biroul științific din Cluj, T. Ionescu, director general al Bunurilor, R. Matei și Gh. Nedici, consilieri la Înalta Curte de Casație, care sub patronajul Ministerului Agriculturii și Domeniilor au propus înființarea primei “Stațiuni Ornitologică Română”, al cărei administrator și conducător a devenit Dionisie Linția (“Comisiunea propune, între altele: ca să se numească subsemnatul, Dionisie Linția, ca observator ornitolog și să se puie la la dispoziția unui post ornitologic două camere la Jurilovca, în Palatul Pescăriilor Statului, și să însărcineze tot pe subsemnatul să facă observațiuni

în timpul migrațiunii păsărilor, intervenind la ministerul Instrucțiunii Publice pentru obținerea concediilor necesare, îndeplinirii misiunii ce îi s-a încredințat la Jurilovca”).

În ansamblu, însă, deciziile Primului Congres al Naturaliștilor din România au fost primite cu multă indiferență de către autorități și astfel nu s-a putut înființa în Delta Dunării decât un “Post de Observații Ornitologice” la Jurilovca, dându-i-se lui Linția o delegație permanentă de conducere (Ord. No. 60202/20.07.1928, Min. Agric. și Dom.: “hotărârea comisiunea a și fost realizată și sancționată prin ordinul D-lui Ministru C.Argetoianu”).

În această perioadă confuză, Linția invită, în particular, pe prietenul lui din Germania, Dr. H. Weigold, directorul Muzeului de Științele Naturii din Hanovra, să viziteze Postul proaspăt înființat. Începând din 5.10. au locuit la Jurilovca, localitate așezată în zona lagunară a Mării Negre, de unde făceau incursiuni în diferite puncte, unde trebuiau efectuate observațiile ornitologice proiectate. Această localitate a servit ca loc de reședință și pentru Dr. G. von Almásy, care a cercetat Dobrogea Română în 1897, timp de trei luni, și din lucrările căruia Linția s-a inspirat. În această perioadă Linția “să ocupa, fără alaiu, dar cu mai multă râvnă și abnegație în interesul prosperării Stațiunii Ornitologice Române”.

Revenind la Timișoara îl aștepta o adresă prin care i s-a comunicat; “Ministerul Instrucțiunii potrivit avizului D-lui profesor universitar Andrei Popovici-Bâznoșanu și Ion Borcea aprobă, ca colecții de zoologie, botanică și mineralogie să se dea în îngrijirea și supravegherea D-lui Dionisie Linția, profesor la Școala normală din Timișoara... și care a dat dovezi că se pricepe în această materie de Muzeologie. Dacă nu e loc în actualul muzeu, opinăm ca aceste colecții să fie depuse la Școala normală de băieți unde D-l Linția Dionisie a fost numit pe ziua de 1 Aprilie, ca maestru de lucrări manuale de împănare a animalelor și colecționare de animale și plante”.

Ambițiile lui ce nu a putut realiza în Dobrogea, a realizat la Timișoara. înființat singur, în locuința sa din Timișoara, Str. Coroana de Oțel Nr. 23 (după 1948 Str. Independenței), Stațiunea Ornitologică Română, primul de acest gen din țară, care mai târziu s-a mutat, împreună cu colecția sa, la Muzeul Cultural al Banatului.

În primăvara anului 1930 a fost invitat să participe la cercetările și experimentele efectuate în zone alpine de către Stațiunea Zoologică-Cumpătul de la Sinaia. A studiat zile în șir păsările alpine și a pus bazele unei mici colecții, folosită în scopuri didactice. De la Sinaia a plecat în Dobrogea, în zona lagunară a Mării Negre, de unde, după câteva săptămâni, s-a întors acasă cu un material colectat extrem de bogat, pe care a început să-l prelucreze. În luna septembrie a participat la cel de al XI-lea Congres Internațional de Zoologie la Padova (Italia). Aici, la castelul Co’Oddo di

Monselice, a făcut cunoștință cu mentorul ornitologiei italiene, E. Arrigoni Degli Oddi, și cu cele 15000 de exemplare de păsări ale colecției sale, cu Muzeul și cu alți ornitologi, prieteni vechi și noi, cu care a discutat noile descoperiri și rezultatele diferitelor cercetări ornitologice. La finele anului situația economică grea și mijloacele lui financiare reduse au determinat pe Linția la o pauză mai lungă în călătoriile lui de cercetare și colectare, în special în Delta Dunării și zona lagunară a Mării Negre. Astfel Postul de Observații Ornitologice de la Jurilovca a încetat să mai existe.

La 30.03.1931, din cauza problemelor financiare, a renunțat la calitatea sa de membru de onoare a Societății de Vânătoare Gliganul, împreună cu toate drepturile nelimitate al acestui statut. La 4.12., la cererea Muzeului cameral s-a angajat pentru selectarea colecțiilor de științele naturii.

La 7.02.1932 a luat parte la ședința de înființare a Institutului Social Banat-Crișana, alături de personalități de seamă timișorene, ca C. Miklósi, I. Miloia, R. Răduleț, S. Ligeti, V. Orendi Hommenan, I. Nemoianu, V. Bugariu, ș.a. La o consfătuire a ornitologilor la Pécs (Ungaria, 14-15.05) prezintă lucrarea “Despre răspândirea gîștii cioc scurt (*Anser fabalis brachyrhynchus*) și a gîștii gît roșu (*Branta ruficollis*) în țară”. Tot la această sesiune este prezent și Ladislau Dobay din Târnăveni care a prezentat o sinteză despre “Păsările răpitoare de zi din Transilvania”. La 15.10.1932 a murit R.R.v. Dombrowsky, în etate de 63 de ani, la Linz (Austria).

Împreună cu câțiva iubitori ai naturii, la 19.01.1932, a înființat “Asociația Bănățeană pentru Protecția Naturei”, una dintre primele asociații de acest gen din țară. Asociația se referea la cunoașterea și ocrotirea plantelor, animalelor, a locurilor pitorești și a avut același principii călăuzitoare ca și ale societății centrale române pentru protecția monumentelor naturii. Duminică, la ora 11, în sala mică a primăriei, în cadrul ședinței de consfătuire publică, la care erau prezenți numeroase personalități ale municipiului, Dionisie Linția, președintele activ a explicat rostul și însemnătatea constituirii asociației. Obiectul și scopul au fost următoarele: “...proteguirea și supravegherea plantațiilor publice și cele existente în rezervele și parcurilor naționale din Banat cari prezintă însemnătate științifică ori estetică, precum și toate acelea cari prin frumusețea lor naturală sunt demne de a fi conservate și tercute posterității; a proteja animalele în deosebi cele din gospodărirea populației cât și cele ce trăiesc în libertate și în special paserile cîntătoare și folositoare agriculturii, silviculturii și pomiculturii, a speciilor cari au aceiași însemnătate din natură; a supraveghia tratamentul uman din toate punctele de vedere în contra maltratărilor, relei îngrijiri, a împovărării inadmisibile, a adăpostirii, a transportării și uciderii animalelor destinate consumației și a ameliora serviciul de ecarisaj; a poteja, îngriji și supraveghia locurile pitorești, rocile, mineralele, și fosilele recunoscute ca fiind de mare

importanță în Banat; a propaga turismul prin excursiuni, fotografii și desene; a supraveghea cu strictețe monumentele naturii, declarate ca atare prin comisiunea monumentelor naturii, să nu sufere nici o schimbare de destinație, înstrăinare, atingere, stricăciune, distrugere sau comerț; a stăruii prin publicațiuni, conferințe, excursiuni, întruniri, festivități și expoziții la dezvoltarea interesului, a propagării și popularizării principiilor din punctele anterioare; a interveni atât personal cât și prin autoritățile competente, pentru reglementarea și înlăturarea abuzurilor și inconvenientelor; înființarea de noi secțiuni în Banat, afiliate societății din Timișoara. Sediul societății va fi la Timișoara, iar filialele în principalele centre din Banat”. Aceste idei și deziderate erau foarte moderne la vremea lor și nu au pierdut din valabilitate nici până în zilele noastre.

În cadrul acțiunilor comune a organizat hrănirea păsărilor, numită “Crăciunul Păsărilor”, în vacanțele de iarnă a elevilor, a ținut la fața locului numeroase demonstrații și lecții, prin care urmărea familiarizarea publicului cu ideile și necesitatea protecției păsărilor. Datorită acestor acțiuni, de mare răsunet, în presa locală în primul rând, el a devenit membru în Comitetul Național Român (constituit în 1935, alături de Prof. Al. Borza, directorul biroului științific al C.M.N., Cluj, Prof. A. Popovici-Bâznoșanu, președintele C.M.N și a S.N.R, București, Prof. E. Racoviță, președintele Societății de Științe, Cluj și N. Săulescu, șeful Serviciului Vânătoarei din Min. Agric. și Dom., București) din cadrul Comitetului Internațional de Protecția Păsărilor (fondat în 1922, la Paris, Franța, C.I.P.O, cu sediul actual în Cambridge, Anglia, I.C.B.P). În această calitate a făcut propuneri la Comisia Națională în interesul salvării multor specii de păsări, în special răpitoare, care au ajuns aproape pe pragul dispariției. Orientându-se după tradiții mai vechi, când fiecare ocrotitor al naturii a fost ocrotitor și al păsărilor, Linția a constatat, că străinii, care trec prin România, privesc cu deosebit interes păsările din țara noastră, în mod special din Dobrogea. Socotește acel loc cel mai potrivit pentru înființarea Centralei Ornitologice.

În această perioadă Linția se gândea mult și la soarta colecției sale, care nu mai putea fi depozitată în locuința personală, dorind să o plaseze pe viitor într-un loc mai sigur, în interesul științei. El a oferit, gratuit, orașului Timișoara colecția ornitologică și în același timp a cerut ca orașul să se îngrijească pentru construirea și organizarea unui Muzeu Ornitologic modern, înconjurat de Grădină Zoologică. A cerut totodată asigurarea personalului auxiliar și mijloacele materiale necesare pentru întreținerea “acestei opere cultural-științifice”. S-a angajat să dirijeze personal și să îmbogățească, cât va trăi, acest muzeu. Oferta a fost analizată și luată la cunoștință în sedința Comisiei interimare a Municipiului Timișoara din data de 30.12.1934, însă nu a fost onorată.

În luna mai 1937, se decide înglobarea materialului ornitologic la ce se găsea la Muzeul Bănăţean în colecţia de Ornitologie de la Palatul Cultural. Astfel se mută toate colecţiile în clădirea cu trei etaje, aparţinând astăzi Operei Române şi Teatrelor de Stat (transformat din hotel în Palatul Cultural). După ocuparea celor 5 săli, apoi 11 săli de la etajul III., aripa stângă a clădirii, în vecinătatea Pinacotecii, Linţia a început prelucrarea materialului în grupe biologice, lucru pentru care îşi formează şi îşi instruieste personalul ajutatot, pus la dispoziţia sa de către municipalitate. Printre ei găsim şi pe Emil Nadra, viitorul asistent ornitolog a lui Linţia.

La 5.09.1937 s-a finalizat mutarea completă, cuprinzând “Muzeul Ornitologic”, “Laboratorul Ornitologic” şi “Biroul Staţiunii Ornitologice Române”. În preambulul acestei acţiuni Linţia a insistat pentru o clădire nouă şi sine stătătoare. A elaborat un memoriu în interesul obşteii, adresându-se primarului şef, în care a arătat că s-au împlinit deja 30 de ani de când activează în domeniul ştiinţific zoologic-muzeologic. “Această activitate intensă şi neîntreruptă a şi produs roadele dorite îndeosebi în ceea ce priveşte partea practică (muzeologică) ajutându-mă în plăcuta situaţie de a putea mândri azi cu un muzeu ornitologic bogat şi foarte valoros de peste 2000 piese şi preparate şi o bibliotecă de specialitate ştiinţifică de mai multe sute de volume cum nu există a doua în întreaga Țară, ca proprietate particulară... Cum însă subsemnatul am ajuns la vârsta înaintată pe deoparte, pe de altă parte sporindu-se mereu acest muzeu nu mai am posibilitatea de a-l putea plasa şi a-l menţine în locaşul meu, pe care l’am împărţit formal cu muzeul, şi în îngrijirea zilnică de soarta lui, care reprezintă un capital şi o valoare formidabilă ştiinţifică şi culturală. Ca fiu al Banatului şi cetăţean de aproape 30 de ani al Oraşului Timişoara mi’am decis ca acest muzeu, bibliotecă şi laborator muzeologic să-l pun la dispoziţia şi adăpostul metropolei noastre spre binele şi folosul cultural al municipiului şi al întreg Banatului, pentru a fi ocrotit şi eternizat aci unde îşi are obârşia şi îmbrăţişează aproape întreaga faună ornitologică bănăţeană, colectată sistematic şi eternizate în piese artistic lucrate fără seamăn în muzeele din Țară...”. A cerut ca muzeul, într-o clădire nouă construită, să fie plasat pe malul stâng al Begăi, vis a vis de Sindicatul Timiş-Bega (azi Palatul C.F.R.). După planurile lui, acest edificiu ar fi cuprins, în afara locuinţei lui, şi două săli mari pentru colecţii, una mică pentru birou şi bibliotecă, iar în subteran laboratorul, magazia de materiale şi o locuinţă pentru servitor, precum şi dependenţele naturale. Serviciul tehnic al Primăriei în colaborare cu Serviciul Horticulturii au respins acest plan. Totodată a fost respinsă şi cererea de finanţare pentru participarea lui Linţia la Congresul Internaţional de Zoologie, planificată la data de 3-6.07.1938, la Viena.

În acest timp sosește la Timișoara, Ing. Sergiu Pașcovich, în calitate de profesor la Școala Silvică. Coleg mai tânăr, cu care Linția era în relații de corespondență, încă din 1931, a procurat și a trimis multe materiale ornitologice pentru Linția, în special din Basarabia (regiunea Cetatea Albă, Bugaz, etc.) și cu care împreună s-au reușit să descifreze și să rezolve numeroase probleme de specialitate. Prin discuții s-au stimulat reciproc.

În primăvara anului 1938 au lucrat împreună la București la elaborarea planului de organizare al unei Centrale Ornitologice, pe care au rezolvat în timp record. Linția și Pașcovich au fost prieteni sinceri și devotați. Fiind ornitologi, au discutat mult despre această specialitate, despre sistematica păsărilor, răspândirea speciilor, variații de penaj, specii și subspecii, specii rare, vânarea, colectarea, prepararea și ocrotirea păsărilor. Linția, în postura de coordonator principal al preocupărilor ornitologice din țară, dorea să afle cât mai multe date despre păsările din teritoriile istorice românești și să desăvârșească colecția sa de păsări cu exemplare și din aceste regiuni. La rândul lui a acceptat pe Pașcovich ca prieten și frate, oferindu-i informații, îndrumări și afecțiune.

Revenind din capitală a fost ales președintele Societății de Pescuit Somnul. La 24.05. i s-a înmănat o Diplomă de Onoare a Asociației Vânătorilor din Biled. În perioada iulie-august a lucrat la Stațiunea Zoologică din Sinaia, în compania profesorului A. Popovici-Băznoșanu. Cu aceea ocazie a depus 50 de păsări preparate la muzeul Stațiunii. La 25.08. a primit înștiințarea de pensionare: "sunteți pus în retragere în mod obligatoriu de la data de 1 septembrie 1938, având împliniți 35 de ani de serviciu". Ca fost profesor titular cu 6 gradații, după acest moment, se dedică în continuare ornitologiei și muzeului său precum și unei lucrări mai mari despre păsările României. Până în 1949 rămâne conducătorul onorific al Secției de Științele Naturii al Muzeului Orășenesc. În octombrie, în compania lui Dr. M. Ionescu, șef de lucrări la Facultatea de Zoologie, vizitează din nou platoul Bucegilor. În ciuda zăpezilor și furtunilor abundente a reușit să săcolească un material documentar pentru acel anotimp. La sfârșit de an, a primit o adresă din partea Primăriei Timișoara. Conform Deciziei No. 8226 din 12 Decembrie 1938, municipiul Timișoara "pune la dispoziția D-lui Prof. Dionisie Linția și soției sale, locuința din edificiul Primăriei Circ. III., Str. Prota Dragomir nr. 2 (după 1948 Turgheniev), compusă din 3 camere și dependințe, pentru a folosi în mod gratuit, fără plata chiriei și a taxelor laterale pentru tot timpul vieții lor", în schimbul colecției de păsări, pentru viitorul Muzeu Ornitologic.

La 24.06.1939 s-a adresat cu o cerere Rezydentului Regal pentru obținerea a 10.000 lei din fondurile culturale ale Ținutului. Se recomandă ca fost profesor la Liceul C.D. Loga din Timișoara, pensionar, care "de aproape

40 de ani mă ocup cu studiul Ornitologiei în mod special, lăsând în urma mea un bogat și foarte valoros muzeu ornitologic în metropola Banatului (la Timișoara) pentru posteritate... Ar urma acum prelucrarea acestui material ornitologic în mod literar-științific, necesitate care de mult se resimte și care să cuprindă în sine fauna ornitologică a României. În ultimii ani subsemnatul încerc să fac această lucrare sprijinit pe bugetul material cuprins în muzeul alcătuit de mine. Această lucrare însă necesită încă multe jertfe materiale... pentru a putea continua această lucrare începută, în interesul culturii noastre naționale (conform Deciziei No. 177/1939 primește banii ceruți, ca) ajutor acordat din fondul de propagandă națională și opere culturale”. Cu acest moment a început realizarea unei lucrări, visul lui de o viață, pe cât de monumentală, cu atât mai anevoioasă, care a absorbit toată știința și puterea de creație a bătrânului ornitolog.

La 9.04.1940 Rosetti, directorul Editurii “Fundațiunile-Culturale-Regale pentru Literatură și Artă” a oferit lui Linția traducerea lucrării lui R.R.v. Dombrowsky, *Ornis Romaniae*, apărută la București, în limba germană, 1912, cu termenul de rezolvare până la sfârșitul anului (31.12.1940). La 5.06 Linția se deplasează în Bucovina, la Chișinău și Tighina, pentru a se documenta despre viața lui Dombrowsky. La semnarea contractului speră că va putea valorifica întreaga sa experiență și date din domeniu, bazându-se pe faptul că lucrarea originală era depășită din multe privințe și se refera la un teritoriu relativ restrâns din țară: “Am onoare a vă face cunoscut, că sunt de acord cu Dvs. să traduc în limba română și să întregesc, adăugând toate literatura subiectului completînd nomenclatura și redactînd partea privitoare la provinciile alipite...”. Așadar, la 1 decembrie a trimis manuscrisul volumului I “*Ornis Romaniae*”, împreună cu 21 fotografii colorate și un exemplar din Instrucțiuni tehnice pentru tipografie. Remarcă: “Am luat ca model cele mai moderne lucrări din prezent... pentru ca să dau științei și culturii românești o lucrare absolut modernă și în împrejurimile actuale cât se poate de bună”.

La 2.04.1941 a anunțat editura că până la sfârșitul lunii va trimite volumul II împreună cu 50 de tablouri colorate. “...sunt convins că o altă lucrare la fel nu se va mai găsi în țara noastră”. Pentru evidențierea aprotului său substanțial a propus modificarea paginii de titlu, apărând și el autor. A mai cerut suplimentarea fondurilor pentru dactilografiere. Cei de la editură nu erau așa de entuziasmați de această realizare, suferind și ei, în plină perioadă de război, de lipsurile inerente, inclusiv financiare, cunoscute. În octombrie, Linția a început să-și piardă răbdarea: “Mă simt nevoit să declar, că dacă lichidarea sumelor scadente și reclamate va întârzia nu-mi pot asuma răspunderea pentru îndeplinirea condițiilor contractate la timp”.

Deoarece răspunsurile favorabile așteptate au întârziat, Linția a început să studieze serios colecțiile ornitologice din țară, căutând să aibă cât mai multe date comparative pentru o eventuală altă lucrare. Fiind recunoscut ca autorul cărții Păsările României, este invitat în permanență să participe la întrunirile anuale C.I.P.O și să spună părerea în domeniul său de activitate. De exemplu, distrugerea exagerată a păsărilor răpitoare o pune pe seama folosirii strichninei, a practicii vânătoarei cu bufnița, a împușcării tineretului în timpul hoinăritului, a doborârii copacilor mari purtători de cuiburi, a deranjării liniștii în păduri, a vânătorii nechibzuite, etc. A întocmit, răspunzând la un chestionar, și măsurile care ar trebui luate, în spiritul dezideratelor internaționale, și anume, reglementarea perioadelor de vânătoare, întocmirea evidențelor științifice de către șefii de ocoale, dezvoltarea propagandei și educației. A oferit ca exemplu editarea broșurii “Apel către silvicultorii României”, în care a prezentat pe larg toate aspectele problemei ocrotirii păsărilor răpitoare. Referitor la starea legislației naționale de protecția păsărilor, în principal dispozițiile referitoare la păsările migratoare, Linția a susținut, că “protecția paserilor în mare parte (îndeosebi a paserilor cântătoare) este pe deplin asigurată în legislația noastră”, iar prin declararea Monumentelor Naturii lista lui poate fi considerată ca și rezolvată.

La 30.08.1943 și-a redactat testamentul la Timișoara. Cu modestia care-l caracteriza se denuște funcționar public... cu o activitate particulară pe terenul științelor naturii.

La 1.04.1944 a apărut Catalogul Sistematic al Faunei Ornitologice din România la Timișoara. În prefață a redat un scurt istoric al formării “Secției Ornitologice Prof. D. Linția” din cadrul Muzeului Regional al Banatului, totodată a amintit, că “...piesele sau grupurile biologice sunt plasate în vitrine moderne, iar ordinea sistematică o arată numerele romane puse la un colț al fiecărei vitrine, iar inscripțiile aplicate la fiecare raft, dau explicațiile cuvenite pentru fiecare ordin, familie, gen sau specie, însoțite de scurte note biologice, cari ușurează orientarea și instruirea oricărui vizitator, care își ia osteneala să le citească și să le privească cu atenție”. În afara speciilor provenite din străinătate remarcă existența a 23 de ordine, 48 de familii, 175 de genuri și 407 specii și subspecii. Prin apariția acestei sinteze, colegii de la muzeul bucureștean, în perioada reetichetării colecțiilor, au adresat întrebări lui Linția, în special privind denumirile populare, nomenclatura folosită și alte chestiuni de interes muzeal.

Într-o suită de scrisori Linția a răspuns, fiind foarte sigur pe el, și a recomandat să fie studiată “Proiectul pentru stabilirea nomenclaturei ornitologice Române”, lansat de el în 1928: “Cetiți-l cu atenție și vă edificați... Limba Poporului nu dispune de toate numirile creațiilor din natură; Nu are capacitatea de a distinge mai precis Ordinele, familiile, genurile, etc, cu atât

mai puțin toate speciile și subspeciile pe care le întâlnește în viață și pe cari le descriu oamenii de specialitate din diferite domenii ale Științei naturii”...” în Țara noastră de azi, știința ornitologică a luat ființă mai întâiu în Ardeal și Banat, deci este explicabil că și eu m-am călăuzit în primul rând după aceste considerente”...” Fiți cu răbdare, până la apariția volumului II și III (mai târziu denumite “Păsările din R.P.R”)... Acolo veți găsi sper tot ce vă interesează... Este just că la câteva specii sau subspecii au fost aplicate numiri noi, pe cari am căutat pe cât posibil să le pun în concordanță cu sensul acestor numiri stăine... cineva trebuie să fie naș, altcum am fi rămas numai cu denumirile latine și nebotestate românește. Ori numirile științifice nu sunt date de diferiți autori?!” În încheiere mai precizează: “toate speciile nume-rotate și introduse în Catalogul meu au fost identificate prin cel puțin un exemplar capturat în Țară și păstrat în vreo colecție sau Muzeu. Se înțelege că este vorba despre rarități, dar cari au dreptul de a fi menționate în fauna noastră”.

La 1.08.1945 Rosetti a comunicat poziția Editorii: “Titlul lucrării va fi modificat, întrucât opera aprține Cavalerului de Dombrowsky. D-Voastră revenindu-vă traducerea, revizuirea și completarea operei”.

La 10.11.1945, Linția a răspuns indignat: “Lucrarea făcută de mine nu poate fi pusă în comparație cu aceia a lui Dombrowsky din 1910, a mea fiind încă odată așa de vastă, complet prelucrată și completată cu peste 60 de specii și subspecii, cu nomenclatură și sistematică științifică nouă și modernă, ceia ce este pe deplin specificat în prefața lucrării și în fine ilustrată la nivelul de azi al altor lucrări din străinătate, deci nu mai aparține lui Dombrowsky și nu poate fi taxată și considerată ca o simplă traducere de roman, nuvelă sau ceva similar. Dacă aveam mână liberă făceam descrierile morfologice mai exact mai detaliat, deoarece partea generală de la diferite capitole scrise de Dombrowsky nu-i aparține lui personal, ci sunt simple traduceri, mai exact transcrieri din lucrarea fostului meu Maestru și instructor în ornitologie Dr. Madarász I: Magyarország madarai, Die Vögel Ungarns, asemenea și sinonimia cu literatura afișată de Dombrowsky “Păsările României” (Ornis Romaniae) în noua ediție nu mai aparține lui Dombrowsky și pentru lumea cari va utiliza această operă în viitor în primul rând se consideră drept autor subsemnatul, folosind doar textul tradus din “Ornis Romaniae”. Nu este posibil o carte științifică refăcută în anul 1945 cu numele unui om de știință de acum 35 ani, și foarte clar la locul de cinste pe copertă și în prefață a fost amintit numele lui Dombrowsky și meritul lui”.

La 24.11. primește din nou un răspuns negativ din partea lui Rosetti: “D-Voastră v-ați luat angajamentul să traduceți, să completați și să adaptați lucrarea sus numită. În consecință, baza lucrării rămîne opera Cavalerului Dombrowsky... Titlul propus de noi este just și corespunde realității”

Resemnat pentru moment, la 24.01.1946 Linția scria: "... nu sunt eu cel vinovat pentru situația în care am ajuns... În ceia ce privește titlul mă acomodez dorinței D-Voastră...". Această nedreptate însă nu l-a lăsat în liniște. Bătrânul savant simte că aceasta este o șansă unică. S-a consultat cu prietenii lui apropiați, care au fost alături de el și au însemnat un real ajutor, (Dr. Alexandru V. Grossu, profesor malacolog, prin revedierea textului dactilografiat, Emil Nadra, ornitolog la Muzeul Ornitologic, prin executarea tablourilor colorate, Ing. Anton Klinke, mecanic de locomotivă, ornitolog amator, prin executarea desenelor, a schițelor în tuș precum și prin întocmirea registrului alfabetic și în primul rând Dionisie Linția Jr, inginer horticol, prin dactilografierea materialului și a celorlalte operațiuni necesare), și prin corespondență caută dreptatea lui la prietenii din capitală.

Așa agunge vestea întâmplării lui la avocatul Ion Negru, care la 11.11.1946, a răsfoit pe îndelete volumul apărut, a comparat cu cel original și în numele Cercului Bănățenilor din București a oferit ajutor juridic gratuit, fie în fața Fundației fie în fața instanțelor de judecată. La 14.11.1946 Linția a trimis o telegramă către editură cu următorul text: Opriți distribuirea volumului Ornithologia Romaniae, coperta nu corespunde. În același zi trimite și o scrisoare în care relatează: "...din cercuri demne de laudă, mă informează că la lucrarea mea coperta nu s-a întocmit și tipărit conform completărilor contractului stabilit de comun acord. Dacă realitatea este aceea sus arătată îmi rezerv drepturi de desdăunare pe cale judecătorească...". Peste câteva zile, la 18.11. scrie o scrisoare către avocatul I. Negru: "...am fost modest în pretențiuni atunci când am acceptat să redactez lucrarea, dar nu înțeleg să-mi fi nesocotită contribuția mea care, cu toată modestia o pot afirma, a mărit lucrarea lui Dombrowsky cu încă odată atâtea pagini de text. În ce privește bibliografia și ilustrațiile nici nu se poate face o comparație între lucrarea lui D. și ceea ce îngrijită de mine".

La 21.11. directorul Rosetti a comunicat printr-o scrisoare: "...Cererea Dvs. pe care noi nu am aprobat-o niciodată, o socotim cu totul nejustificată și neuzitară, întrucât opera principală aparține lui Dombrowsky, astfel trebuie făcută o distincție între autor și traducător".

Desigur, Linția, s-a confruntat cu o situație ne mai întâlnită de el până atunci, și anume, că munca lui nu a fost taxată la justa sa valoare, dar a existat la mijloc un contract juridic, cu termeni preciși, în care bună credință, muncă suplimentară, dăruire totală, ș.a. nu au contat. Cităm din scrisoarea sa de răspuns: "...am rămas decepționat și neconsolat de felul cum această lucrare a văzut lumina zilei și de procedura cum am fost tratat ca coautorul lucrării... m-ați tratat consecvent ca un simplu traducător... lucrarea lui Dombrowsky tipărită cu litere mult mai mari și răsărite conține, fără registrul, 872 p., iar lucrarea mea la vol. I. 433 file tipărite cu litere mai mici... în

plus mai trebuie aduse și clișeele sau figurile nu mai amintind despre prelucrarea sistematică modernă și recentă efectuată în toată opera... am fost în repetate rînduri conștiincios și ambițios dar și conciliant, pentru a putea desăvârși o operă cât se poate de valoroasă în împrejurimile vitrege în cari a luat ființă această lucrare, dar am așteptat ca folosul moral cel puțin să-mi fi asigurat în întregime”. Această scrisoare este cât se poate de exactă în descrierea și caracterizarea situației conflictuale, care s-a iscat în jurul acestei cărți, care datorită intervenției lui Linția a devenit o lucrare modernă, monumentală, neegalată până astăzi, reprezentativă pentru România, de referință pentru avifauna Europei Centrale și Estice, cartea de capătăi a numeroase generații de biologi, vânători, profesori, dar în special ornitologi.

Fundația, pentru a aplană divergențele, promite că pe viitor va menționa numelui lui Linția, pe copertă, ca autor. La 12.12.1946 I. Negru comunică: “...fiindcă în asemenea cazuri editurile au obținut câștig de cauză, după simțul meu, soluția juridică nu este și una morală. Sentimentul meu este, că Fundația își recunoaște vina morală prin faptul că pe coperta volumelor II. și III. să fiți trecut pe copertă și că numai greutatea de ordin material o împiedică să facă schimbarea copertei volumului I.”. Acest lucru însă nu a mai putea fi realizată, deoarece Fundația a sistat activitatea.

Însuși Linția nu a mai avut timp să vadă numele lui pe coperta cărții, din care volumul II. a apărut în 1954, iar volumul III. în 1955, în îngrijirea Editurii Academiei R.P.R., București, care a recuperat volumele, dar sub impulsul vremurilor, nu a mai menționat numele lui Dombrowsky, ca autor, pe copertă și nu a făcut diferențierea celor două texte prin mărimea lieterelor. Astfel ultimele două volume apar cum ar fi opere sine stătătoare a lui Linția.

Deși la început, s-a pornit de la traducerea și completarea lucrării lui Dombrowsky, care se refera la ornitofauna Dobrogei, și în parte a Munteniei și Olteniei, fără contribuția lui Linția nu se putea transforma într-o lucrare cu pretenții științifice europene. Contribuția lui a fost crucială, prin modernizarea, întregirea cu date și observații noi, aranjare după sistematica modernă, fotografii color, bibliografie, istoricul cercetărilor și a științei ornitologice din România, indexul speciilor, ș.a., pe de o parte, pe de altă parte, textul tradus poartă amprenta unui cercetător ornitolog experimentat, consacrat, cu o ținută științifică exemplară, care au remodelat atât textul cât și spiritul lucrarea lui Dombrowsky. Așadar, pretenția lui Linția, ca autor, astăzi ni se pare pe deplin justificată.

Bătrânul ornitolog, obosit de această luptă, s-a retras și s-a consolată, în intimitatea colecției sale. La 1.04.1949 a devenit, din nou, salariatul Muzeului Bănățean și a ocupat funcția de referent șef până la data de 31.08.1950, iar de la 1.09., până la stingerea lui din viață, a fost Șeful Secției de Științele Naturii, rezolvând problemele muzeotehnice și organizatorice cu ajutorul

asistentului său, Emil Nadra, ornitolog recunoscut și el, urmașul lui Linția atât la șefia Secției de Științele Naturii cât și la continuarea muncii științifice.

La 5.04.1952 i s-a ridicat arma de vânătoare marca Drilling, 16+16, Seria 243848. La 29.08.1952, în urma unor complicații intervenite după o operație la stomac, s-a stins din viață la Timișoara.

Dionisie Linția a consacrat mai mult de 50 de ani din viață studierii și colectării păsărilor, fiind primul ornitolog modern al României. Pasiunea colecțiilor i-a dat putere și forță pentru îndeplinirea țelurilor sale științifice, recunoscute pe plan internațional. El este considerat astăzi întemeietorul celei mai mari colecții de păsări autohtone din România, singura colecție din această parte a Europei care permite studii comparative ample și care atestă o perfectă cunoștere a formelor vii.

În închiderea Prefaței Catalogului Sistematic al Faunei Ornitologice Române (1.04.1941) Linția scria: "Dacă pe lângă chemarea și ocupațiunile oficiale, până la ieșirea mea la pensie, în timpul liber am reușit să creiez, să înjghebez și să organizez acest Muzeu-Ornitologic și pe lângă aceste preocupări practice să mai dau și câteva lucrări literare, ca bază pentru cercetările și lucrările în viitor, generației tănăre de ornitologi și cercetători naturaliști, cred că mi-au îndeplinit dorința pe cât mi-a fost posibil - cu mijloace mai mult ca modeste, ba chiar cu multe jertfe materiale personale - atât ca om al culturei cum și ca patriot care î-și iubește Țara și Neamul. Să mi-se scuze deci dacă n'am realizat mai mult, eu mulțumindu-mă numai cu convingerea că cel puțin am spart ghiața din calea urmașilor, în această specialitate, continuarea o las în sarcina ce-mi vor urma, cu deviza, ca: Cercetătorul nici când să nu sacrifice adevărul în știință, în interesul clarității, pentru că neadevărul va rămâne deapuri neadevăr, ceia ce însă azi este neînvederat, poate fi clarificat mai târziu. Vivat, crescat, floreat Ornithologia!".

BIBLIOGRAFIA

1. CIUPE, A., *Muzeul Banatului*, Rev. Inst. Soc. Banat-Crișana, An. IX, Nr. Sept-Dec., Timișoara, 1941, p. 337-344.
2. GROSSU, V. Al., *Muzeul Ornitologic "D. Linția" din Timișoara*, Natura, Vol. 35, București, 1946, p. 7-8; 141-147.
3. E.J., *Muzeul regional ornitologic al Banatului*, Vânătorul, An. II, Nr. 1, București, 1950, p. 19.
4. KEVE, A., *Nachruf (Epilog)*, Aquila, T. 63-64, Budapest, 1956-1957, p. 373-374.
5. VASILIU, G. D., *Epilog*, Rev. Vîn. și Pesc. Sp., An. XI, Nr. 8, București, 1958, p. 9.
6. GROSSU, V. Al., *Dionisie Linția, 1880-1952*, Trav. Mus. Hist. Nat. "Grigore Antipa", Vol. 4, București, 1963, p. 585-589.
7. GEBHARDT, L., *Die Ornithologen Mitteleuropas, Linția Dionysius*, Brühlischer Verlag, Vol. I, Gissen, 1964, p. 219.

8. PETZAK, J., *Dionisie Linția*, 90. Geburtstag des Temeswarer Ornithologen, N.B.Z., 13.08.1970, Timișoara.
9. CĂTUNEANU, I., PAȘCOVSCHI, S., TĂLPEANU, M., THEISS FELICIA, *Bibliographia ornithologica romaniae*, București, 1971.
10. PAȘCOVSCHI, S., *Dionisie Linția (1880-1952)*, Simp. valor. trad. progr. ale marilor biol. rom, Bacău, 1974, p. 75-76.
11. VASILIU, G.D., *Centenarul nașterii lui Dionisie Linția*, Stud. și com., Bacău, 1977-1979, p. 321-322.
12. KISS, A., *Secția de Științele Naturii*, Anul înființării 1873, pliant, Muz. Ban., Timișoara, 1978.
13. KISS, A., *100 éve született Linția Dénes*, Madártani Tájékozt., 1980/IV, p. 44, Budapest, 1980.
14. KISS, A., *Madárvilágunk nagy ismerője*, Szabad Szó, 1980.08.31, Timișoara, 1980.
15. KISS, A., *Bélyeg és maximakidíltás a Bánát Múzeumban*, Szabad Szó, 1980.11.04, Timișoara.
16. KISS, A., *Sesiune omagială Dionisie Linția (1880-1952)*, catalog, Muz. Ban., Timișoara, 1980.
17. CIOCHIA, V., KISS, A., *Dionisie Linția (1880-1952)*, Brassói Lapok, 1980.10.25, Brașov.
18. SARDEȘ, D., *Centenar Dionisie Linția*, Orizont, 21.08.1980, Timișoara.
19. CĂTUNEANU, I., *Amintiri despre profesorul Dionisie Linția*, An. Ban. Șt. Nat., Vol. 1, Timișoara, 1983, p. 3-5.
20. GROSSU, V.AL., *Amintiri despre Dionisie Linția*, An. Ban. Șt. Nat., Vol. 1, Timișoara, 1983, p. 7-10.
21. VASILIU, G.D., *Dionisie Linția și raporturile sale cu Societatea Naturaliștilor din România*, An. Ban. Șt. Nat., Vol. 1, Timișoara, 1983, p. 11-15.
22. PAPADOPOL, A., *Considerații asupra importanței științifico- muzeistice a colecției și a unor lucrări ornitologice ale lui Dionisie Linția*, An. Ban. Șt. Nat., Vol. 1, Timișoara, 1983, p. 17-21.
23. GAROVNIKOV, B., *Contribuția lui Dionisie Linția la organizarea colecției ornitologice din Vîrșeș-Iugoslavia*, An. Ban. Șt. Nat., Vol. 1, Timișoara, 1983, p. 23-33.
24. KISS, A., *Dionisie Linția (1880-1952), ornitolog bănățean*, An. Ban. Șt. Nat., Vol. 1, Timișoara, 1983, p. 35-58.
25. KISS, A., *Despre muzeologia timișoreană*, Catalog Expo. Pro Natura, 2-8.12.1989, Timișoara, p. 51-53.
26. MEDELEȘ, FL., TOMA NICOLETA, *Muzeul Banatului, File de cronică I, 1872-1918*, Editura Mirton, Timișoara, 1997.
27. KISS, A., *Istoricul cercetărilor ornitologice în Banat*, An. Ban. Șt. Nat., Vol. 4, p. 323-340, Timișoara, 1998.
28. KISS, A., BALACI ANA, NACU, O., *Date despre Secția de Științele Naturii - Timișoara*, An. Ban. Șt. Nat., Vol. 4, Timișoara, 1998, p. 483-498.
29. KISS, A., *Secția de Științele Naturii. Anul înființării 1873*, pliant, Muz. Ban., Timișoara, 1998.
30. KISS, A., *Istoricul cercetărilor avifaunistice în Banat*, în *Avifauna din zonele umede ale Banatului*, p. 35-52, Eitura Mirton, Timișoara.
31. KISS, A., *Remember Expo Natura*, catalog Natura, a XX-a ediție, 3-7.09.1999, p. 8-9, Timișoara.
32. KISS, A., *Ornitologi bănățeni II. Dionisie Linția*, Turismul în Banat, Seria Nouă Nr. 2 (8), Timișoara, 1999, p. 6-7.
33. KISS, A., *Dionisie Linția 1880-1952*, Ed. Orizonturi Universitare, Timișoara, 1999.
34. PURDELEA, LIGIA., *Ocroțirea monumentelor naturii*, în *Academia Română. Filiala Timișoara. Istoric 1951-1999*, p. 405-410, Editura Orizonturi Universitare Timișoara, 1999.
35. KISS, A., *Dionisie Linția (1880-1952), fiul Banatului*, Catalog Expo Pro Natura, 19.09.2002, Timișoara, pag. 2-4.
36. KISS, A., *Dionisie Linția (1880-1952)*, Partea I, Reflex, An. III (serie nouă), nr. 7-8-9, Reșița, 2002, p. 54-56.

Abstract

The author presents detailed aspects of the Life of Dionisie Linția, Romanian's first ornithologist, as well as interesting data concerning the assembling of the largest bird collection in Romania, stored at the Banat Museum Timișoara, Banat county.

CUCUVEA

ACVILĂ DE MUNTE